

1. UVOD

Kolorektalni karcinom iz dana u dan uzima sve većeg maha, zahvatajući pri tome ogromnu ljudsku populaciju i odnoseći masu ljudskih života.

Incidencija i smrtnost u posljednjih tridesetak godina u stalnom su porastu s prosječnom godišnjom stopom rasta od oko 3% te je po učestalosti ovo treći najčešći maligni tumor u svijetu, a po smrtnosti na drugome mjestu u razvijenim zemljama. Rizik od razvoja ovog tumora ovisi o dobi te je znano da počinje rasti nakon četrdesetih sa značajnim porastom između 50-55. godine života. Svakom daljnjom dekadom života rizik se udvostručuje, da bi u konačnici dosegao eksponencijalni rast.¹

1.1. PROBLEM I PREDMET ISTRAŽIVANJA

U konstelaciji navedene problematike, postavljen je **problem istraživanja**: Iako je nauka i medicina jako iznapredovala, nova, savremena otkrića dešavaju se gotovo svaki dan, ipak uočljivo je „*nedostatno znanje i propusti u praksi kada je u pitanju prevencija kolorektalnog karcinoma, a samim tim i posljedica koje to oboljenje nosi sa sobom. Evidentni su nedostaci u oblasti promocije zdravog življenja, edukacije i psihosocijalne pomoći oboljelim od kolorektalnog karcinoma nedovoljna obuhvaćenost i pokrivenost stanovništva programima primarne i sekundarne prevencije, odnosno skrining programima. Kao posljedicu toga imamo naprijed iznesene činjenice.*“

Determinirani problem istraživanja odredio je i smjernice za definisanje **predmeta istraživanja**:

Istražiti i ustanoviti aktualne teorijske i praktične probleme i fenomene o ulozi "skrininga kolorektalnog karcinoma", te o tome predstaviti rezultate istraživanja.

Problem i predmet istraživanja odnose se na **objekat istraživanja**, a to je: *skrining kolorektalnog karcinoma.*

1.2. RADNA I POMOĆNE HIPOTEZE

Radna hipoteza (temeljna) na kojoj će se temeljiti ovaj radi glasi: „*Kolorektalni karcinom predstavlja dugotrajno nažalost neizlječivo oboljenje, sa stalnim stopom rasta, ali kolorektalni karcinom moguće je donekle prevenirati, odgoditi njegov nastanak i ublažiti komplikacije. Naravno da bi to bilo moguće neophodni su adekvatni metodi primarne i sekundarne prevencije, među kojima značajno, možda i najvažnije mjesto zauzima pravovremeni skrining.*“

1.3. SVRHA I CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Rezultatima istraživanja u ovom diplomskom radu nastojat će se pružiti doprinos u oblasti spoznaje o metodama prevencije kolorektalnog karcinoma, odnosno o samom

¹ STRUČNI ČLANAK: BRKIĆ, T., GRGIĆ, M.: **Kolorektalni karcinom**; MEDICUS 2006. Vol. 15, No. 1, p.89.

skriningu. Također se želi dati doprinos sprječavanju nastanka karcinoma i pravovremenom liječenju novootkrivenih slučajeva, ali sa strane medicinske sestre.

Imajući na umu naprijed navedeno, u vezi s problemom istraživanja, predmetom istraživanja, objektima istraživanja, postavljenom glavnom hipotezom, determinirani su svrha i ciljevi istraživanja: *istražiti, analizirati i izložiti značajke skrininga kolorektalnog karcinoma.*

1.4. OCJENA DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

Tema ovog diplomskog rada do sada nije u potpunosti znanstveno istražena, obrađena i javnosti prezentirana. Istina, kolorektalni karcinom jeste jako često oboljenje današnjice, no istraživanja su uglavnom bazirana na karcinom općenito kao oboljenje, više na rizikofaktore koji dovode do njegovog nastanka i terapiju već otkrivenih slučajeva nego na skrining i mogućnost njihove prevencije.

1.5. NAUČNE METODE

Prilikom istraživanja, oblikovanja i prezentiranja spoznaja u funkciji dokazivanja postavljene temeljne radne hipoteze i pomoćnih hipoteza, u ovom diplomskom radu biće korištene u odgovarajućoj kombinaciji ove **znanstvene metode**: metoda analize i sinteze, metoda indukcije i dedukcije, metoda apstrakcije i konkretizacije, komparativna metoda, matematička metoda, metoda deskripcije, povijesna metoda, metoda kompilacije. Posljednja će se koristiti u onom dijelu rada koji se naslanja i poziva na egzistirajuća znanstvena promišljanja predmetne problematike, uz neophodnu pažnju na poštovanje tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja, vjerodostojnim citiranjem njihovih autora i izvora.

1.6. STRUKTURA RADA

Tematika ovog diplomskog rada prezentirana je u šest međusobno povezanih dijelova.

U prvom dijelu, **UVODU**, je formuliran problem istraživanja, predmet i objekti istraživanja, postavljena radna hipoteza, navedene svrha i ciljevi istraživanja, obrađena dosadašnja istraživanja, navedene znanstvene metode koje korištene prilikom izrade ovog diplomskog rada, te je prikazana struktura diplomskog rada.

U drugom dijelu, naslova, **ANATOMIJA PROBAVNOG SISTEMA**, obrađena je anatomija debelog crijeva (Intestinum crassum).

Treći dio s naslovom **KOLOREKTALNI KARCINOM** obrađuje sljedeća podpoglavlja: incidencija, etiologija i faktori rizika i polipi.

Posebna pažnja posvećena je četvrtom dijelu koji ima naslov **KOLOREKTALNI KARCINOM**. To je učinjeno da bi se temeljito, koncizno i argumentirano moglo obraditi i prezentirati: screening (probir, rešetanje, odabir) – najznačajnije odrednice, otkrivanje ranih promjena na debelom crijevu (skrining), digitorektalni pregled, rigidna rektosigmoidoskopija, testiranje stolice na okultno krvarenje, kolonoskopija, sigmoidoskopija, karcinoembrionalni antigen (CEA), populacija koja treba biti obuhvaćena skriningom.

Peti dio ovog diplomskog rada nosi naslov **PREVENCIJA**“ te obrađuje najznačajnije karike u primarnoj prevenciji. kolorektalnog karcinoma

Šesti , posljednji dio ovog diplomskog rada je **ZAKLJUČAK** u kojem se na sustavan i jezgrovit način rekapituliraju sve izložene i elaborirane spoznaje i znanstvene činjenice i daje sinteza rezultata istraživanja kojima je dokazivana postavljena radna hipoteza.